

Csikány Tamás✧

Egy hadicsel 1805-ből

DOI 10.17047/HADTUD.2026.36.2.89

Az 1805. évi harmadik koalíciós háború legismertebb eseménye az austerlitz csata. Ennek végkimenetelét Napóleon császár zsenialitása mellett több megelőző esemény is jelentősen befolyásolta. Ezek közül az egyik, hogy a francia hadsereg szinte akadálytalanul átkelhetett a Dunán. Kutuzov gyalogsági tábornok határozott parancsa ellenére a hidat fedező császári-királyi parancsnok, Auersperg altábornagy hagyta, hogy a franciák birtokba vegyék a hatalmas Taborbrücke-t, ezzel az orosz hadsereget közvetlen veszélybe sodorják. Egy császári-királyi hadtest, benne a székely határőrezredekkel, tétlenül nézte ezt a hadműveletet. Ez jó példája az osztrák császár és a császári hadvezetés határozatlanságának, döntés-képtelenségének, mely nagyban hozzájárult a háború elvesztéséhez.

KULCSSZAVAK: harmadik koalíciós háború, Taborbrücke, Napóleon, Kutuzov, Auersperg

A military stratagem from 1805

The best-known event of the War of the Third Coalition in 1805 is the Battle of Austerlitz. In addition to the genius of Emperor Napoleon, the outcome of the battle was greatly influenced by several preceding events. One such decisive event was that the French army was able to cross the Danube almost unhindered. Despite the firm order of General of the Infantry Kutuzov, Lieutenant General Auersperg, the imperial-royal commander covering the bridge, allowed the French to take possession of the mighty Taborbrücke, thereby putting the Russian army in immediate danger. An imperial-royal corps, including the Székely border guard regiments, watched this event idly. This event is a good example of the indecision and indecisiveness of the Austrian emperor and the imperial command, which contributed decisively to the loss of the war.

KEYWORDS: War of the Third Coalition, Taborbrücke, Napoleon, Kutuzov, Auersperg

Az 1805. évi ún. harmadik koalíciós háború legismertebb, egyben döntő eseménye a december 2-i austerlitz csata volt. A megelőző hónapok történései a történészeknél kevesebb figyelmet kaptak, pedig a nagy győzelemhez vezető úton több olyan esemény volt, mely befolyásolhatta a háború végeredményét.

✧ Ny. egyetemi tanár, az MTA doktora;

Retired university professor;

e-mail: csikany.tamas@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-2581-6255>

A Napóleon császár Franciaországa ellen szerveződő koalíció katonailag két leg-erősebb tagja a cári Oroszország és az Osztrák Császárság volt. A háború kiobbantó oka az angol–francia ellentét volt, melyet Napóleon a szigetország lerohanásával oldott volna meg, ha ebben a La Manche-csatorna nem akadályozza meg, az angol politika ugyanakkor sikerrel létrehozott egy erős katonai szövetséget. Ezt követően megindult a haditervek készítése Bécsben és Moszkvában is, de végül az utóbbi alapján kezdődött a felvonulás 1805 augusztusában.

A háború megívására a szembenálló felek két hadszíntéren vonultak fel, a főesemények a Duna mentén, majd Morvaországban zajlottak. Az észak-itáliai hadjáratok másodlagosnak számítottak. A főhadszíntéren az első hadjárat, az ún. ulmi hadjárat a francia csapatok sikerét hozta. A bajorországi Ulm városánál az oroszokra váró osztrák császári sereget a csatorna partjáról induló francia sereg imponáló menetteljesítmény után megkerülte, és október 19–20-án fegyverletételre kényszerítette. Az orosz cári hadsereg Mihail Illarionovics Kutuzov gyalogsági tábornok vezetése alatt október 22-én érkezett az Inn folyóhoz. Egy második orosz hadsereg még ekkor Poroszország keleti határánál állt, egy további sereg pedig Lengyelország területén haladt. Kutuzovhoz osztrák részről is csatlakoztak csapatok, melyek elkerülték a bekerítést, de császári csapatok álltak vagy vonultak Csehországban, Tirolban, illetve Észak-Itáliában is. Bécsét szintén egy hadtestnyi erő fedezte.

Az orosz sereg október 26-án feladta az Innél lévő állását, és utóvédharcokat folytatva Sankt-Pöltenig hátrált. Mivel Kutuzov nem készült Bécs védelmére, ezért Mauternél átkelt a Dunán, és Morvaország felé vonult. Az osztrák hadsereg Steyernél különvált, és egy része Graz felé vonult, hogy egyesüljön az itáliai hadszíntérről ide vonuló Károly főherceg vezette csapatokkal, a másik része Bécs fedezésére indult. A francia csapatok nyomon követték a visszavonuló szövetségeseket, több alkalommal utóvédharcokra kényszerítve őket. Érdekes azonban, hogy a francia és az osztrák csapatok között már menetközben is kialakult olyan kapcsolat, hogy a felesleges vérontás elkerülése érdekében a már harcérintkezésbe került felek felhagytak a harccal, amíg az osztrákok vissza nem vonultak. Így volt ez egy Kappeln nevű falucskánál, ahol éppen a 11. (székely) huszárezred osztályai védekeztek reménytelenül egy jelentős túlerőben lévő francia dandárral szemben. Végül a huszárok – hadinaplójuk szerint – kaptak negyedórát, hogy visszahúzódjanak.¹ A felek közötti folyamatos kapcsolatra más alkalommal is találunk példákat.

Menetközben a császári hadvezetés úgy döntött, hogy nem védik a császárvárost, ezért a védők, illetve az ide vonuló csapatok november 10-én nagyrészt kiűritették azt. Utóvédként Michael Kienmayer altábornagy hadosztálya maradt a Duna partján. A hadosztály Karl Joseph Franz Auersperg altábornagy tartalékhadtestéhez tartozott. Talán érdemes megemlíteni, hogy Béccsel szembe, a Duna bal partján két székely határőr gyalogezrednek kellett a folyó vonalát figyelnie, nehogy a franciák valahol átkelést kíséreljenek meg Korneuburg és Stadtl-Großenzersdorf között. Közben a többi császári kötelék visszavonult a hátrébb lévő Stammersdorfbá.

1 A székely huszárezred hadinaplója Szeben Megye Levéltára/Szeben Megyei Levéltár, Brukenthal-gyűjtemény, L. 1–5. nr. 239. (Colecția Brukenthal, XV. Granița Militară, 8. Regimentul 2 de grăniceri secui în campania anului 1805. L. 1–5. nr. 239)

Az említett székely huszárezred öt százada november 11-én délután szintén visszavonult a Duna bal partjára, és Breitenleeben éjszakázott. Az előőrsként Geringer Gábor ezredes, a huszárezred parancsnoka egy századdal estig még a túloldalon maradt, innen csak Kienmayer altábornagy írásos parancsára vonult át a Dunán. A visszavonulás közben az ezred naplója szerint az ezredes újabb, ezúttal szóbeli parancsot kapott, hogy személyesen is az ún. Taborbrücke-nél kell maradnia. Ennek a hídnak óriási jelentősége volt. A hatalmas, több Dunaágot átívelő, három részből álló híd Bécsnél az egyetlen átkelési lehetőséget biztosította. Ennek rombolása a franciákat megállásra kényszeríthette volna, miként az 1809-ben meg is történt. A híd azonban mégis az ellenség kezére került. Ezzel a Duna, mint jelentős folyóakadály már nem játszott szerepet a további műveletekben. Kutuzov pedig számolt azzal, hogy a híd megtartásával vagy rombolásával időt nyer a visszavonuláshoz az erősítések beérkezéséig. Mindez komoly veszélybe került.

Az eseményeket Tolsztoj a *Háború és béke* című munkájában a következőképpen meséltette el Bilibin orosz diplomatával: „A franciák benyomultak Bécsbe, ahogy már meséltem. Eddig rendben. Másnap, vagyis tegnap Murat, Lannes és Belliard marsall urak lóra ülnek, és elindulnak a hídhöz. (Ne feledje, mindhárman gascogne-iak.) »Uraim – mondja az egyik –, mint önök is tudják, a Taborbrücke alá van aknázva és ellenaknázva, előtte a félelmetes hídfőállás, tizenötezer katonával, akiknek parancsuk van, hogy robbantsák fel a hidat, és ne eresszenek át bennünket. Uralkodóink, Napóleon császár örülni fog, ha elfoglaljuk a hidat. Menjünk hát oda hármasban, és foglaljuk el» ... Ezek az urak hármasban odalovagolnak a hídhöz, fehér kendőket lobogtatva, azt állítják, hogy fegyverszünet van, s hogy ők, a marsallok tárgyalni jöttek Auersperg herceggel. Az ügyeletes tiszt beengedi őket a hídfőbe. Azok meg telebeszélnek a fejét mindenféle gascogne-i marhasággal: hogy a háborúnak vége, hogy Ferenc császár éppen találkozni készül Bonapartéval, ők pedig Auersperg herceghez jöttek és így tovább. A tiszt odakéretti Auersperget, ezek az urak ölelgetni kezdik a tiszteket, tréfálkoznak, letelepednek az ágyútalpakra, közben meg egy francia zászlóalj észrevétlenül feloson a hídra, a vízbe dobálják a gyúanyaggal teli zsákokat és bevonulnak a hídfőbe.”² Az elbeszélő szerint ezután előkerült Auersperg herceg, akit elbűvölnek a gascogne-i marsallok, a beszédük, a kinézetük. Közben a franciák rohannak át a hídon, akikre egy császári tüzérőrmester tüzet akart nyitni, de Lannes lefogta a kezét. Ezt követően az őrmester félretéve a szolgálati rendet, közölte a herceggel, hogy a franciák rászedték. Murat ekkor megelőzve a bajt így szólt a herceghez. „Nem ismerek rá a világszerte méltán magasztalt osztrák fegyveremre – mondja – ön megengedi, hogy egy alárendeltje így beszéljen önnel?” Bilibin szerint ez után Auersperg letartóztatta az őrmestert, akinek több esze volt a hercegnél.

Így szól a tolsztoji történet, kérdés, hogy ennek mi lehet a valóság alapja. A székely huszárezred már idézett naplója kitért a dunai Taborbrücke megsemmisítésével kapcsolatos eseményekre, mert ez igen érzékenyen érintette az ezred parancsnokát, Geringer ezredesét, aki a hídnál lévő előőrseket vezette. Az eseményeket Gustav Amon von Treuenfest is rekonstruálta az Auersperg altábornagyról írt rövid életrajzában.³ Ezek alapján, illetve egy párizsi újságban 1807 januárjában megjelent cikk nyomán

2 Tolsztoj 2022. Első könyv 187–189.

3 Treuenfest Amon von 1883, 56–59.

a következő események vezethettek a híd elvesztéséhez, illetve a franciák részéről a szerencsés megszerzéséhez. A francia lap cikkének szerzője valószínűleg betekintett abba a hadbíróági anyagba, mely az ügyet tárgyalta, s ma már nem lelhető fel.

Auersperg herceg, a Mária Terézia Rend lovagkeresztjével felékesített érdemdús altábornagy, a tartalékhadtest parancsnoka 1805 előtt már évek óta nem szolgált csapatoknál, amikor e beosztást akarata ellenére át kellett vennie. Az altábornagy feladata a Duna bal partjának fedezése volt, ehhez rendelkezett hozzávetőleg 14 000 emberrel, köztük a székely ezredekkel. A tartalék hadtest – mint láttuk – november 11-ig teljesen kiürítette Bécset. A hercegnek tizenhét, egyébként sok újoncból álló zászlóalja mellett harminc lovasszázaddal kellett megoldania azt a feladatot, hogy a Dunán partot váltó és Hollabrunon át Morvaország felé haladó orosz oszlopokat fedezze oly módon, hogy akadályozza meg a franciák átkelését a folyón. A csapatok egy része Korneuburgig vonult fel e feladat ellátására, más része pedig a legközelebbi településeken szigorú készenlétben állomásozott. A herceg főhadiszállása Stammersdorfban volt, az utóvéd pedig Spitzben vagy Florisdorfban, a Duna-híd északi kijáratánál állt. A híd védelmére mindkét oldalon tizenkét hat- és négy tizenkét fontos ágyút állítottak fel, illetve további huszonnégy tartalék ágyú állt Gerasdorfban.

November 13-ára a Taborbrücke-t már előkészítették megsemmisítésre, robbanó és jól éghető anyaggal rakták meg, és a lövegeket is a hatalmas híd egyes részeire irányították. E létfontosságú építmény tehát semmiképpen sem juthatott a franciák kezére, közeledtükre azonnal fel kellett gyújtani és rombolni. Erről minden bizonnyal készült írásos parancs. A székely huszárezred egy szakasza a híd előterében, tulajdonképpen egy szigeten alkotta az utóvéd legkülső részét. Geringer ezredesnek kellett meghoznia a hidak megsemmisítésére vonatkozó legvégső döntést. A helyzet azonban némileg bonyolult volt. Három nappal korábban gróf Gyulay Ignác altábornagy a francia főhadiszállásról Bécsbe érkezett, hogy eljuttassa Napóleon békefeltételeit a Poysdorfban tartózkodó Ferenc császárnak, majd 12-én onnan visszatért Bécsbe, hogy tovább, Sankt-Pöltenbe a francia főhadiszállásra utazzon. A futárok, követek tehát még közlekedtek a felek között, e miatt a hídra szükség volt. A hidak megsemmisítését a bécsi császári biztos, Rudolf von Wrba gróf is nehezményezte, szerinte a főváros ellátása érdekében életbevágóan fontos a híd megőrzése. Auersperg herceget ez a helyzet arra készítette, hogy 12-én írásban értesítse Kienmayer tábornagyot, hogy a várható békekötés miatt valószínűleg már nem lesz szükség a híd felgyújtására. Ugyanezen a napon a herceg a székely huszárezredben szolgáló Joseph Handel kapitánnyal, aki egy francia követet kísért, szóbeli parancsot küldött Kienmayernek, hogy „semmi esetre se gyújtassa fel a hidat”. A kapitány minden bizonnyal találkozott is Kienmayerrel, aki a herceg üzenetét írásba foglalta. Ezt a parancsot Handelnek Geringerhez kellett eljuttatnia. A kapitány azonban egyelőre a francia követ visszakísérésével volt elfoglalva. A herceg az uralkodót is értesítette a döntéséről, aki állítólag a következőképpen válaszolt: „Helyesen cselekedett; ilyen módon a korona javai még megőrizhetők, s a híd megsemmisítése csak akkor lesz időszerű, amikor az ellenség megjelenik.”⁴

4 *Gazette Nazonale ou le Moniteur Universel*, 1807. január 24. Ulm, le 13 janvier. Fordította: Prileszky-Simon Judit, akinek ez úton köszönöm a munkáját.

A herceg másnapra meggondolhatta a dolgot, mert egy újabb írásos parancsot adott ki, e szerint: „Az őrsöket a legtávolabbi pontig azonnal küldjék ki, hogy egy megbeszéljt jellel tudassák az ellenség közeledtét. Ha ez bekövetkezik, a hidat haladéktalanul fel kell gyújtani, és megsemmisíteni.” Ez az utasítás megérkezett Geringerhez, aki el is indult a hídon át, hogy tájékozódjon a kialakult helyzetről, híreket kapjon a franciákról.

November 13-án délelőtt Nicolas Charles Oudinot hadosztálytábornok gránátosai áthaladtak Bécsen, s tovább meneteltek a Taborbrücke-ig, amelynek a közelében felkészültek a híd birtokbavételére. Ide érkezett Joachim Murat marsall is, aki Jean Lannes marsall és Henri Gatien Bertrand dandártábornok kíséretében a hídhöz lovagolt. A franciák itt találkoztak Geringer ezredessel. Bertrand tábornok Napóleon adjutánsaként mutatkozott be, és közölte az ezredessel, hogy Gyulay altábornagy a francia császárral egyezséget kötött, amely szerint a két fél csapatai között többé nem lesznek ellenségeskedések, és mivel a béke már közel van, a hidat sem szabad felgyújtani. Geringer ezredes azonnal egy tisztet küldött Auersperghez, viszont Bertrand ragaszkodott hozzá, hogy személyesen, mint a császár követe adja át az üzenetet. Geringerhez ekkor érkezett vissza Handel kapitány, aki szóban most tudta közölni az ezredessel, hogy a hidat nem szabad felgyújtani, s erről Kienmayertől egy írásos parancsot is átadott. Geringer talán ennek hatására is engedett Bertrandnak, s egyértelmű ígélet után, hogy a franciák nem lépnek a hídra, míg vissza nem érnek, a dandártábornokkal és három francia tiszttel együtt ellovagolt a stammersdorfi főhadiszállásra. Közben azonban francia tisztek jelentek meg a hídon, egyre többen és egyre sietősebben, s terjesztették a fegyverszünetről és a közelgő békéről szóló híreket, végül rohamlépésben a gránátosok is megjelentek, akik a hídról kezdték ledobálni a robbanóanyagot. A székely ezred egyik századosa felszólította a tüzéretket, hogy tüzeljenek, de a franciák ekkor már megakadályozták őket ebben, sőt a gránátosok egymás után foglalták az ágyúkat. Eközben Auersperg altábornagy elhagyta főhadiszállását, ahol Kienmayer altábornagy igen sürgette, hogy gyűjtsák fel a hidakat. A herceg személyesen akart a helyszínen meggyőződni a helyzetről, de már félúton találkozott Bertrand tábornokkal, aki biztosította, hogy fegyverszünetet kötöttek. Mire a hídhöz értek Lannes marsall csapatai már zárt oszlopokban vonultak át a hídon. Auersperg a francia katonákon keresztül Murat marsallhoz sietett, aki egyébként szintén herceg volt, s hevesen tiltakozott. Erre Murat így válaszolt: „Visszafordulni már nem fogunk, de kérhet tőlünk bármit a seregei számára, s azt teljesíteni fogjuk. Semmit nem szándékozunk tenni az osztrák sereggel, kizárólag az oroszokkal kívánunk harcolni.” De azért határozottan kijelentette, hogy az első lövés után „szétzúzza és foglyul ejti a császári csapatokat”. A hídnál álló lövegeket a franciák zsákmányként kezelték, s csak azért nem vontatták el azonnal, mert nem volt elég lovuk. Mindenesetre a császári sereg számára elvesztek.⁵ Murat a császári tartalékhadtestet hagyta nyugodtan elmenni, azonban még bizonytalannak érezte a sikerét. Auersperg visszatérve a főhadiszállására, haditanácsot hívott össze, hogy azon megvitassák a meghozandó intézkedéseket. Kezdetben a többség úgy vélte, hogy

5 Schönhals 1873, 139.

a hibát kijavítani csak úgy lehet, ha megtámadják a Korneuburg felé vonuló francia ellenséget. Végül azonban az a megfontolás nyert teret, hogy egy ilyen vállalkozás a sötét éjszaka leple alatt, túlerőben lévő ellenséggel szemben rendkívül kockázatos, és könnyen az egész hadtest megsemmisülését eredményezheti, ezért a visszavonulás mellett döntöttek. Ezt követően a herceg nyomban futárt küldött Brünnebe, hogy beszámoljon a Murat herceggel folytatott tárgyalásról, s az egész nap eseményeiről. Őfelsége válasza egy vállrándítás kíséretében a következő volt: „Úgy látom, hogy nem tehetünk másképp.”

Auersperg herceg november 14-én még egy részletes beszámolót írt a híd felgyújtásának elmaradása miatt. Ebben hivatkozott Wrede gróf üzeneteire, Gyulay altábornagy útjaira, s arra is, hogy Murat marsall üzenetben fenyegette meg, hogy a híd felgyújtása esetén Bécset leromboltatja, a császári vagyont lefoglaltatja. Auersperg erre – a beszámoló szerint – visszaüzent a francia marsallnak, hogy mindenről hajlandó tárgyalni, de a hídról nem. Az első találkozóra az első hídnál került volna sor, de mire a herceg odaért a franciák már elfoglalták. Ezt követően kellett Geringer ezredesnek két embert felállítani a második hídhoz, majd további két-két huszart láncszerűen egészen a túlsópartig, hogy pisztolyukkal lőjenek, ha meglátják az ellenséget, s ezt követően a hidat azonnal fel kellett volna gyújtani. A herceg jelentése szerint a lövés megtörtént, de ekkor Geringer olyan értesítést kapott, hogy Wredetől újabb levelet hozott Murat marsall, amire az ezredes odalovagolt, de ekkor már a franciák előrenyomultak. A helyszínre siető Auersperget a francia marsall biztosította, hogy számára ellenség csak az orosz hadsereg, azok ellen siet Korneuburgba. A híd elvesztésén túl, a Spitznél felállított negyven löveg is a franciák kezére került, a herceg hadtestének tartalékát elvágta tőle, tehát veresége teljes volt.⁶

A november 14-re virradó éjszakán Auersperg herceget leváltották beosztásából és beidézték a königgrätzi várban működő hadbírószám elé. A vizsgálat közel egy évig tartott, a nyomozati anyag nyolcvan oldalnyira rúgott, s végül a herceg számára oly kínos várakozás éve után a hadbírószám felmentette. Geringer ezredes viszont két hónapi fogságra ítélték, mert elmulasztotta felégetni a hidat, bár erre kifejezett parancsot kapott.⁷ Nem találtuk nyomát, hogy az ezredes letöltötte-e a büntetését, vélelmezzük, hogy nem. Geringert Károly főherceg is megvédte, szerinte szigorúan csak a parancsokat követte.⁸

A herceg vizsgálati anyagát Königgrätzből a bécsi hadbírószám elé terjesztették jóváhagyás reményében. Itt azonban hosszú vizsgálódás után megváltoztatták az ítéletet, s 1809-ben a herceget felmentették katonai tisztségéből, Mária Terézia Rendjétől megfosztották és hároméves várfogságra ítélték. Az uralkodó azonban, elismerve a herceg korábbi kiemelkedő érdemeit és elfogadva azokat a különleges körülményeket, amelyek miatt a herceg a hídon áldozatul esett a hamis ígéreteknek, 1812. szeptember 14-i legfőbb határozatával kegyelemből visszahelyezte őt korábbi tisztségébe.

6 Kriegarchiv Alte Feldakten Karton 1369. 1805-11-35b. Abschrift. An den k. auch k.k. Herrn Feldzugmeister und Hofkriegsrath Presidenten Grafen Baillet von La Tour Excellenz. Gaunersdorf 14. November 1805.

7 *Gazette de France*, 1806. december 24.

8 Wurzbach V. 1859, 154.

A huszárezred naplója szerint Geringer ezredes november 12-én két írásos parancsot kapott. Az egyikben az szerepelt, hogy már nem lesz szükség a híd felgyújtására, ez bizonyára Auersperg altábornagy parancsa volt. A második levelet, amit Handel kapitány Bertrand dandártábornok jelenlétében adott át, Kienmayer altábornagy küldte az ezredesnek, bizonyosan az előző parancs megerősítése volt, hogy a hidat semmi esetre és semmilyen módon nem szabad felgyújtani. Nem tudjuk, hogy Geringer megkapta-e Auersperg utolsó parancsát a híd szükség szerinti felgyújtására, vagy elnézte a parancsok keletkezési idejét. A hiba megtörtént, ami befolyásolta a háború további menetét, de döntően nem változtatta meg. Ennek legfőbb okozója azonban minden bizonnyal nem Geringer ezredes volt.⁹

A franciák tehát november 13-án délután átkeltek a Taborbrücke-n, ezzel nehéz helyzetbe hozták a tartalékhadtest széles arcvonalon szétbontakozott csapatait, különösen a Duna mentén álló székelly határőröket. Végül a vonuló francia csapatok között sikerült minden zászlóaljnak és lovasszázadnak visszavonulnia és elérni a saját csapatokat.

A franciák átkeléséről értesülve Kutuzov tábornok is kritikus helyzetbe került, ugyanis az a veszély fenyegette hadseregét, hogy Napóleon idejekorán, az erősítések beérkezése előtt csatára tudja kényszeríteni. Az orosz hadvezér ezért meggyorsította a csapatai menetét és utasította az utóvédjének parancsnokát, Petre Bagration tábornokot, hogy Znaim környékén forduljon a franciák felé és tartsa fel őket, amíg lehet. A Taborbrücke-n átkelt Murat és Lannes marsall csapatai valóban igyekeztek mielőbb harcérintkezésbe kerülni az oroszokkal, ami november 15-én egy Schöngraben nevű településnél létre is jött. Ekkor azonban Murat járt pórul, ugyanis ezúttal a ravasz grúz, Bagration javasolt tűzszüneti tárgyalásokat, amit megegyezéssel le is zártak. A Napóleonnak elküldött okmányt olvasva a francia császár dührohamot kapott, s azonnal írt a marsalljának, hogy bontsa fel a megegyezést és azonnal támadjon. A szövetségesek azonban ezzel a csellel egy napot nyertek, ami lehetővé tette Kutuzov seregének elvonulását. Ennek azonban komoly ára volt, az utóvéd elvesztette állományaának harmadát, s Schöngraben is leégett.¹⁰ A szövetséges hadsereg még nyert két hetet, jelentős erősítéseket vonhatott magához, azonban december 2-án Austerlitznél így is elérte a végzete.

A fent ismertetett epizód nem volt döntő befolyással a háború menetére, de mégis komoly tanulságokat hordoz. Rámutat arra a mentaltításra, amely az osztrák császárság haderejének felső vezetésére oly sok esetben jellemző volt. A különböző szintű vezetők, szereplők egymásnak ellentmondó intézkedései, határozatlanság, időhúzás, felelősségvállalás hiánya és így tovább. Talán nem tévedünk nagyot, ha hasonló jellemzőket sorolunk fel akár az 1809-es háborúval kapcsolatban vagy éppen az 1848–49-es magyar szabadságharcra is. Hiába az alárendelt parancsnokok helytállása, a közkatona hősiessége, ha a hiányzik az erős, céltudatos irányítás, s a felső vezetés iránti bizalom.

⁹ Geringer ezredes kiválóan helytállt az ezrede élén, az austerlitz csatában megsebesült.

¹⁰ Goetz 2025, 80–81.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS IRODALOM

Források

Österreichische Staatsarchiv Kriegarchiv

Abschrift. An den k. auch k.k. Herrn Feldzugmeister und Hofkriegsrath Presidenten Grafen Baillet von La Tour Excellenz. Gaunersdorf 14. November 1805. Alte Feldakten Karton 1369. 1805-11-35b.

Szeben Megye Levéltára/Szeben Megyei Levéltár

A székely huszárezred hadinaplója, Brukenthal-gyűjtemény, L. 1–5. nr. 239. (Colecția Brukenthal, XV. Granița Militară, 8. Regimentul 2 de grăniceri secui în campania anului 1805. L. 1–5. nr. 239)

Irodalom

Gazette de France, 1806. december 24.

Gazette Nazonale ou le Moniteur Universel, 1807. január 24. Ulm, le 13 janvier.

Goetz, Robert 1805. *Austerlitz Napóleon és a harmadik koalíció bukása*. Fordította Vajnági Márta. Budapest: Peko.

Schönhals, Carl Ritter von 1873. *Der Krieg 1805 in Deutschland. Nach Österreichischen Originalquellen*. Wien.

Tolsztoj, Lev 2022. *Háború és béke*. Fordította Gy. Horváth László. Budapest: 21. Század Kiadó.

Treuenfest, Amon von Gustav 1883. Die Hauptleute Sr. k.k. apost. Majestät Ersten Arcièren-Leibgarde. *Österreichische Militärische Zeitschrift*, (4): 56–59.

Wurzbach, Constant 1859. *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Österreich*. Fünfter Theil. Wien.